

*Херсонський обласний Центр здоров'я та спортивної
медицини*

Херсонський Центр позаикільної роботи ХМР

**Основи тактичної
медицини**

Головні принципи надання допомоги під час бойових дій:

- У зоні обстрілу максимально швидко надати лише мінімальний об'єм допомоги, необхідний для збереження життя пораненому на час до закінчення бою, або транспортування до укриття.
- Огляд поранень, серцево-легенева реанімація, накладання пов'язок, внутрішньовенне введення рідин і т.п. проводяться тільки в зоні укриття, там де є можливість безпечно встати на коліна.

Якщо поранений в зоні обстрілу не подає ознак життя,

Перша допомога зводиться до перевертання пораненого на живіт та транспортування в зону укриття в положенні “на животі”.

Оскільки у зоні обстрілу небезпечно знімати шолом, бронежилет, визначати стан пораненого та ін., положення лежачи “на животі” дозволяє зберегти його життя у стані коми – найбільш імовірній причині смерті у бойових умовах.

Перевертання “на живіт” проводиться в два прийоми:

1. Щоб запобігти ускладненням при переломах шийного відділу хребта, необхідно завести руку пораненого за голову.

2. Захопивши протилежне плече, ривком перевернути пораненого “на себе”.

Полегшити перевертання пораненого можна, якщо ногою зачепити його голінь та разом з ним повернутися на спину.

Транспортування пораненого до зони укриття може здійснювати:

- *одна людина, переповзаючи “на боку” (як на малюнку),*
- *або поповзом дві особи (удержуючи пораненого під руки, за бронезилет або поклавши його на плащ-намет).*

УВАГА: Тільки у випадках поранень в живіт пораненого не перевертають і транспортують у положенні “на спині”.

Якщо у зоні обстрілу у пораненого артеріальна кровотеча з кінцівки, необхідно:

1. Завести поранену кінцівку на своє плече

2. Прикласти скатку бинта до місця поранення судини та з максимальним зусиллям накласти джгут.
4. Ввести вище джгута знеболювальний препарат зі шприц-тюбика (який приколоти до одягу спереду або біля рани чи джгута).
5. Повернути пораненого на живіт та транспортувати його в зону укриття.

ПАМ'ЯТАЙТЕ:

Якщо джгут не буде накладено при пораненні стегна або шиї протягом 2 хвилин, чи плеча – протягом 5 хвилин, поранений загине!

Якщо у зоні обстрілу у пораненого значна кровотеча з шиї (чи голови), необхідно:

1. Прижати до рани (сонної артерії) бинт без упаковки
2. Покласти руку пораненого на своє плече
3. Накласти джгут (давлючу пов'язку) на шию (артерію), провівши його під рукою
4. Повернути пораненого на живіт та транспортувати його до укриття

Для запобігання повітряної емболії прикладання скатки бинта до рани є обов'язковим !

Перша допомога в зоні укриття.

1. Зняти з пораненого шолом і бронежилет, визначити його стан, перевірити правильність накладання джгута:

якщо нижче джгута кінцівка бліда (пульсу на зап'ястку нема) – значить джгут накладено правильно, його не треба замінювати.

Якщо кінцівка посиніла та набрякла – джгут треба накласти заново!

2. При необхідності провести серцево-легеневу реанімацію

3. Перев'язати рани, вказати час накладання першого джгута

4. Перекласти пораненого на ноші, внутрішньовенно ввести плазмозамінники

При пораненні голови

1. Прикласти до рани тампон чи скатку бинта
2. Якщо тампон швидко просякає кров'ю, не замінюючи його зверху прикласти інший (запобігання повітряній емболії).
3. Зафіксувати тампон бинтовою пов'язкою (банданою, в'язаною шапочною чи іншим).

Не можна прижимати тампон до рани пальцями, промивати чи обробляти рану антисептиками, вправляти уламки кісток!

При пораненні грудної клітини

1. Прижати вхідний та вихідний отвори через одяг
2. Посадити пораненого, спираючи на своє коліно
3. Прикласти до ран тампони та закрити їх герметичною оболонкою
4. Ввести знеболююче
5. Прибинтувати тампони та герметичну упаковку
6. Транспортувати напівсидячи

Подальше транспортування до медичного пункту здійснюється на ношах або плащ-наметі

Якщо
поранений у
стані коми —
у положенні
лежачи на
животі

Або, при
пораненні
грудної
клітини – у
положенні
напівсидячи

